

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

**YENİ AB LİDERLİĞİ ŞEKİLLENİYOR: AB
KONSEYİ, ÜST DÜZEY GÖREVLENDİRMELER
İÇİN SEÇİMİNİ YAPTI**

Yeliz ŞAHİN
İKV Kıdemli Uzmanı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

YENİ AB LİDERLİĞİ ŞEKİLLENİYOR: AB KONSEYİ, ÜST DÜZEY GÖREVLENDİRMELER İÇİN SEÇİMİNİ YAPTI

Genel Tespitler

- AB Konseyi, 2 Temmuz 2019 tarihinde Avrupa Komisyon Başkanlığı'na Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen'i, AB Dışişleri Yüksek Temsilciliği'ne İspanya Dışişleri Bakanı Josep Borrell Fontelles'i, AMB Başkanlığı'na IMF Başkanı Christine Lagarde'ı aday gösterirken AB Konseyi Başkanlığı'na Belçika Başbakanı Charles Michel'i seçti.
- AB Konseyinin öncü adaylardan biri yerine Almanya Savunma Bakanı von der Leyen ismi üzerinde uzlaşarak *Spitzenkandidaten* sürecini terk ettikleri görülüyor.
- AP'den gelen temel eleştiri, AP seçimlerinde %51'e varan 25 yıldır benzeri görülmemiş katılım düzeyiyle AB'ye sahip çıkan AB vatandaşlarının iradesinin, Üye Devletlerin çıkarlarını temsil eden Konsey tarafından kapalı kapılar ardında gizli pazarlıklarla belirlenen görev dağılımıyla hiçe sayıldığı yönünde.
- AB liderlerinin Komisyon Başkanlığı ve AMB Başkanlığı için kadınları aday göstererek, üst düzey görevlendirmelerde cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda önemli bir adım attıkları görülüyor.
- Üst düzey görevlendirmelerde Batı Avrupalı ülkelerin hâkimiyeti dikkat çekiyor. Komisyon Başkanlığı'nın Almanya, Konsey Başkanlığı'nın Belçika, AMB Başkanlığı'nın ise Fransa'ya verildiği (ve AP Başkanlığı'na da bir İtalyan'ın seçildiği) mevcut tabloda, yalnızca Yüksek Temsilciliğin altı kurucu ülke dışındaki İspanya'ya verilmesi, coğrafi açıdan dengeli bir durumu yansıtmıyor.
- Batı Avrupalı üye ülkelerin egemen olduğu görev dağılımı, özellikle Doğu Avrupalı üye ülkelerin yeni AB liderliğinin dışında bırakıldığı izlenimini güçlendiriyor.
- Hıristiyan demokrat EPP'nin 20 yıldır olduğu gibi Komisyon Başkanlığı'nı elinde tutmayı başardığı görülüyor. Lizbon Antlaşması ile oluşturulduğu günden bu yana EPP'li (2009-2014 döneminde Herman Van Rompuy ve 2014-2019 döneminde Donald Tusk) isimlerin görev yaptığı Konsey Başkanlığı makamına ilk kez liberal görüşlü bir ismin getirilmesi ise önemli bir değişime işaret ediyor.
- Von der Leyen'in Komisyon Başkanı olarak göreve gelebilmesi için 16 Temmuz 2019 tarihinde 747 parlamenterin görev yaptığı AP'de yapılacak oylamada salt çoğunluğun yani 374 parlamenterin onayını alması gerekecek.
- AB Antlaşması uyarınca, von der Leyen'in AP'den onay alamaması halinde AB liderlerinin bir ay içerisinde Komisyon Başkanlığı için nitelikli çoğunluk usulüne göre belirleyecekleri yeni bir ismi aday göstermeleri istenecek.

YENİ AB LİDERLİĞİ ŞEKİLLENİYOR: AB KONSEYİ, ÜST DÜZEY GÖREVLENDİRMELER İÇİN SEÇİMİNİ YAPTI

Yeliz ŞAHİN, İKV Kıdemli Uzmanı

Merakla beklenen üst düzey görevlendirmeler bulmacası, 30 Haziran tarihinde başlayan ve *Grexit* tehdidinin AB'nin tepesinde Demokles'in kılıcı gibi sallandığı Yunanistan borç krizinin en akut safhasında toplanan zirvelerin de rekorunu kıran "mega zirvenin" ardından nihayet 2 Temmuz 2019 tarihinde çözüm buldu. AB kurumlarındaki kilit görevleri oluşturan Avrupa Komisyonu Başkanlığı, AB Konseyi Başkanlığı, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilciliği ile Avrupa Merkez Bankası (AMB) Başkanlığı'nı paket anlayışıyla ele alan AB liderleri, aşağıdaki isimler üzerinde uzlaşmayı başardı:

- Jean-Claude Juncker'den boşalacak Komisyon Başkanlığı'na Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen'i,
- Federica Mogherini'den boşalacak Yüksek Temsilcilik koltuğuna İspanya Dışişleri Bakanı Josep Borrell Fontelles'i,
- AMB Başkanlığı'na İtalyan Mario Draghi'nin yerine Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Fransız Christine Lagarde'ı aday gösterirken
- Donald Tusk'un halefi olarak AB Konseyi Başkanlığı'na Belçika Başbakanı Charles Michel'i seçti.

Bu listedeki en beklenmedik isim Komisyon Başkanlığı adayı olarak önerilen Almanya Savunma Bakanı von der Leyen oldu.

Von der Leyen, Michel, Borrell ve Lagarde, üst düzey görevlendirmelerde Konseyin üzerinde mutabakata vardığı isimler oldu.

Arka Plan ve Süreç

AB’de siyasi gruplar arasındaki dengelerin yanı sıra büyük - küçük üye ülkeler, doğu-batı, kuzey-güney ekseninde coğrafi dengeler ve cinsiyet eşitliği gibi etkenlerin de rol oynadığı çok bilinmeyenli denklemin merkezinde Avrupa Komisyonu Başkanlığı’na gelecek ismin kim olacağı ve daha da önemlisi hangi esasa göre belirleneceği yer alıyordu.

Lizbon Antlaşması ile güncellenen AB Antlaşması’nın 17(7)’nci Maddesi; AB Konseyinin, AP seçimlerinin sonuçlarını dikkate alarak gerekli istişarelerde bulunduktan sonra nitelikli çoğunluk esasına göre belirleyeceği Komisyon Başkanlığı adayını, oy çokluğu ile seçilmek üzere AP’nin onayına sunması gerektiğini ortaya koyuyor. Konseyin, Komisyon Başkanlığı adayını tercihen oybirliğiyle belirlemesi gerektiğini belirten AB Konseyi Başkanı Donald Tusk ise bunun mümkün olmaması halinde yapılacak oylamada ise “güçlendirilmiş nitelikli çoğunluk” usulüne göre AB nüfusunun en az %65’ini temsil eden Üye Devletlerin %72’sinin yani 21 Üye Devletin onayının aranacağını altını çizmişti.

Konu, AB liderlerinin AP seçimlerinde en çok oyu alan partinin adayının Komisyon Başkanı olmasını öngören ve ilk kez uygulandığı 2014 yılında Jean-Claude Juncker’i Komisyon Başkanlığı’na taşıyan öncü adaylar (*Spitzenkandidaten*) sistemi uyarınca hareket edip etmeyecekleri noktasında düğümlenmişti.

Bu kapsamda, AB genelinde önde gelen partilerden merkez sağ görüşlü Avrupa Halk Partisi (EPP) grubun AP’deki Başkanı Alman Manfred Weber’i, merkez sol görüşlü Avrupa Sosyalistleri Partisi (PES) Avrupa Komisyonunun Hukukun Üstünlüğünden Sorumlu Birinci Başkan Yardımcısı Hollandalı Frans Timmermans’ı, liberaller ise Avrupa Komisyonunun Rekabetten Sorumlu Üyesi Danimarkalı Margrethe Vestager’in öne çıktığı Avrupa Takımı’nı Komisyon Başkanlığı’na aday göstermişti.

Spitzenkandidaten sistemi, AP seçimlerinden birinci çıkan EPP’nin adayı Weber’i öne çıkarsa da Almanya Şansölyesi Merkel’in desteğine rağmen AB Konseyindeki diğer liderler, gerekli devlet yönetimi tecrübesinden ve karizmadan yoksun olduğu ve aynı siyasi aileye mensup Macaristan Başbakanı Victor Orbán’ın hukukun üstünlüğü konusundaki tartışmalı sicili karşısında sesini yeterince yükseltmediği gerekçesiyle Weber’in Komisyon Başkanlığı olmasına sıcak bakmıyordu. Bunun yanında, AP’deki Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı Grubu (S&D) ve Fransa Cumhurbaşkanı Macron’un *En Marche* hareketi ile diğer liberal unsurları da içine alarak “Avrupa’yı Yenile” (*Renew Europe*) adını alarak imaj tazeleyen liberaller de Weber’e destek vermeyeceklerini açıklamışlardı.

AB Konseyinde Weber ismi, özellikle *Spitzenkandidaten* sisteminin otomatikman uygulanması anlayışının reddeden Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un ve partisi Fidesz’in EPP üyeliğinin askıya alınmasından Weber’i sorumlu tutan Macaristan

Başbakanı Orbán'ın güçlü muhalefetiyle karşılaştı. 20 Haziran 2019 tarihli AB Zirvesi, Macron'un "*Spitzenkandidaten* sisteminin çöküşünü" ilan etmesi tartışmalara ayrı bir boyut eklerken, 2 Temmuz'da gerçekleşecek AP Genel Kurulu öncesinde üst düzey görevlendirmeler konusunda bir karar varmak amacıyla zamana karşı yarışan AB liderleri 30 Haziran 2019 tarihinde yeniden bir araya gelmek üzere ayrıldıklarında, bu konudaki istişareleri Osaka'daki G20 Zirvesi'nde de süren Almanya Şansölyesi Merkel, Fransa Cumhurbaşkanı Macron, İspanya Başbakanı Pedro Sánchez ve Hollanda Başbakanı Mark Rutte, Komisyon Başkanlığı'na sosyalistlerin öncü adayı Timmermans'ın getirildiği bir senaryo üzerinde uzlaşmışlardı.

Brüksel kulislerinde "Osaka Paketi" olarak bilinen ve merkezinde Timmermans'ın Komisyon Başkanlığı olan bu senaryoya göre; Konsey Başkanlığı'nın Dünya Bankası CEO'su olarak görev yapan Avrupa Komisyonunun Bütçeden Sorumlu eski Başkan Yardımcısı Bulgar Kristalina Georgieva'ya ve Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilciliğinin Belçika Başbakanı Charles Michel'e verilmesi öngörülmüştü. Diğer kilit görevlere ilişkin olarak ise; AP Başkanlığı'nın iki buçuk yıllık süreyle önce Weber sonra da liberallerin AP'deki başkanlığını yürütmüş olan ve grubun Avrupa Takımı'nda yer alan Guy Verhofstadt tarafından üstlenilmesi; Liberallerin Komisyon Başkanlığı adayı Vestager'in ise Komisyon Birinci Başkan Yardımcısı olarak görevlendirilmesi formülü ortaya atılmıştı.

Merkel ile Macron'un ortak çalışması olan bu senaryo, özellikle hukukun üstünlüğü alanındaki sicilleri nedeniyle Komisyonun radarında olan Visegrád Dörtlüsü (Polonya, Macaristan, Çekya ve Slovakya) ve İtalya'nın popülist hükümetinin güçlü direnciyle karşılaştı. Bu arka plan karşısında, 30 Haziran tarihinde üst düzey görevlendirmeler özel gündemiyle düzenlenen AB Liderler Zirvesi, Yunanistan borç krizinin en akut safhasında toplanan zirvelerin de rekorunu kırarak, verilen aralarla nihayet 2 Temmuz akşamı merkezinde Komisyon Başkanlığı için Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen'in yer aldığı paket üzerinde uzlaşılmasıyla sonuçlandı.

AB Zirvesi'nde yapılan oylamada, von der Leyen'in Merkel dışındaki tüm liderlerden onay alması, Merkel'in ise Almanya'daki koalisyon ortağı Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) muhalefeti nedeniyle ismini kendi önerdiği von der Leyen'in Komisyon Başkanlığı adaylığına çekimser kalması dikkat çekti.

Brüksel kulislerinde, liderler arasında Komisyon Başkan Yardımcılıkları gibi diğer üst düzey görevlerin dağılımı konusunda uzlaşıldığı konuşuluyor. Komisyon Başkan Yardımcılıkları için Danimarkalı Vestager, Hollandalı Timmermans ile ülkesi Slovakya'daki Cumhurbaşkanlığı seçiminde Zuzana Čaputová'ya yenilen Avrupa Komisyonunun Enerji Birliğinden Sorumlu Başkan Yardımcısı Maroš Šefčovič'in isminin geçtiği belirtiliyor.

AB liderleri ayrıca AP Başkanlığı'nın iki buçuk yıllık sürelerle Bulgaristan eski Başbakanı ve PES Başkanı Sergei Stanishev ile Weber tarafından üstlenildiği bir formüle sıcak baktıklarını ortaya koymuşlardı. Bu nedenle Stanishev resmen aday olmasa da, AP Başkanı seçilebileceği konuşuluyordu. Ancak AP üyeleri 3 Temmuz 2019 tarihinde gerçekleşen başkanlık seçiminde, S&D mensubu İtalyan parlamenter David Maria Sassoli'yi ikinci turda 345 oyla AP Başkanı seçerek bu denklemi bozmuş oldu.

AP, böylece bağımsız bir kurum olduğunu, AB liderlerinin gizli pazarlıklarının bir parçası olmayacağını ve Konseyden gelen direktifler doğrultusunda hareket etmek zorunda olmadığını da göstermiş oldu. Sassoli'nin AP'de salt çoğunluğu elde etmeyi başaramayarak ikinci turda 345 oyla seçilmesi, AP'nin yeni bileşiminin ne kadar bölünmüş olduğunu ortaya koyuyor. Bu da, Komisyon Başkanlığı için salt çoğunluğun onayına ihtiyaç duyan Ursula von der Leyen'in işinin hiç de kolay olmayacağını gösteriyor.

Üst Düzey AB Görevleri için Belirlenen İsimler Mercak Altında

Berlaymont'a İlk Kadın Başkan Adayı: Ursula von der Leyen

31 Ekim 2019 tarihinde görev süresi dolacak olan Avrupa Komisyonu Başbakanı Juncker'in koltuğuna Konsey tarafından aday gösterilen Ursula von der Leyen, Merkel'in partisi CDU'ya (Hıristiyan Demokratik Birlik) mensup. Von der Leyen, Merkel'e oldukça yakın bir isim. Öyle ki, Almanya Şansölyesi olarak son dönemindeki Merkel'in CDU Genel Başkanlığı için halefi olarak aslında von der Leyen'i düşündüğü ancak Savunma Bakanlığındaki tartışmalı sicili nedeniyle Annegret Kramp-Karrenbauer'de karar kıldığı konuşuluyor.

2005 yılında Merkel'in ilk kabinesinde Aile Bakanı olarak görev alan 60 yaşındaki von der Leyen, 2013 yılından bu yana Almanya Savunma Bakanı olarak görev yapıyor. Von der Leyen, bugüne dek Merkel iktidarının tamamında bakanlık yapan tek isim olma özelliğine sahip. AB'nin savunma kabiliyetinin güçlendirilmesi ve "Avrupa Ordusu" kurulması çağrısı yapan von der Leyen, transatlantik ilişkilere verdiği önem ve Trump yönetiminin Almanya'ya yönelik en önemli eleştiri konusu olan savunma harcamalarının artırılmasına verdiği destekle tanınıyor.

2011 yılında *Spiegel* dergisine verdiği röportajda sarf ettiği "Hedefim -İsviçre, Almanya ya da ABD gibi federal devletleri model alan- Avrupa Birleşik Devletleri" sözleri, von der Leyen'in Avrupa bütünleşmesinin geleceği hakkındaki görüşüne ilişkin önemli ipuçları veriyor.

Von der Leyen, Almanya'da Savunma Bakanı olarak tartışmalı bir sicile sahip. Personel ve ekipman açığı nedeniyle zayıf hazırlık düzeyine sahip Almanya Ordusu *Bundeswehr*'in durumu ve Alman donmasının tatbikat gemisi Gorch Fock'un tahmin edilenden çok daha fazlaya mal olan yenilenme maliyeti, von der Leyen'in Savunma Bakanlığına getirilen

eleştirilerin başında geliyor. Ayrıca, von der Leyen hakkında bakanlık dışından danışmanları uzun süreyle istihdam ettiği iddiasıyla *Bundestag*'da başlatılan soruşturma sürüyor.

Ana dili Almanca'nın yanında akıcı İngilizce ve Fransızca konuşan Brüksel doğumlu, yedi çocuk annesi von der Leyen'in aslında tıp doktoru olduğu biliniyor.

AB Konseyinin Başına İkinci Belçikalı: Charles Michel

AB Konseyi Başkanlığı görevini, 1 Aralık 2019 tarihinde Polonya eski Başbakanı Donald Tusk'tan devralacak olan Belçika Başbakanı Charles Michel, 2009-2014 döneminde görev yapan Herman Van Rompuy'den sonra AB Konseyi Başkanlığı'na seçilen ikinci Belçika Başbakanı olma özelliğine sahip. 31 Mayıs 2022 tarihine kadar iki buçuk yıl süreyle AB Zirvelerine ve Avro Zirvelerine başkanlık edecek Michel'in görev süresi bir kez yenilenebilecek.

Ekim 2014'te 135 gün süren koalisyon görüşmelerinin ardından 38 yaşında Belçika Başbakanı olarak göreve gelen Valon liberal Reform Hareketi Partisi (MR) lideri Charles Michel, Belçika tarihinin en genç Başbakanı olarak kayda geçmişti. Aralık 2018'de koalisyon ortağı aşırı sağ görüşlü Yeni Flaman İttifakı'nın (NVA) BM Küresel Göç Mutabakatı'nın imzalanmasına karşı çıkarak hükümetten çekilmesi sonucu istifasını sunan Michel, Mayıs ayındaki seçimleri takiben yeni hükümet kuruluncaya kadar geçici Başbakanlık görevini sürdürüyordu. 2007-2010 yılları arasında Belçika Kalkınma İşbirliği Bakanı olarak görev yapan Michel'in, bu süreçte AB platformunda kalkınma konularının ve Afrika'ya yönelik yeni bir yaklaşım geliştirilmesinin gerekliliğinin gündeme getirilmesinde önemli rol oynadığı biliniyor.

Mülteciler konusunda yük paylaşımına karşı çıkan Macaristan ve Polonya gibi üye ülkelerin AB'nin tüm nimetlerinden yararlanmayı beklememeleri gerektiğini dile getiren Michel, bu itibarla Birliğin "iki vitesli bir AB"ye evirildiğini ilk telaffuz eden liderlerden biri olarak dikkat çekiyor.

Başbakanlığı boyunca AB liderleriyle yakın ilişkiler geliştiren ve sağlam bir çevre edinen Michel, soğukkanlı ve uzlaştırıcı tarzıyla tanınıyor. Farklı ulusal çıkarılara sahip 28 Üye Devleti ortak paydada buluşturabilme ve uzlaşmayı sağlama, AB Konseyi Başkanlığı için en önemli kriter olarak öne çıkarken Belçika Başbakanı Michel'in bu beceriye sahip olduğu Macron başta olmak üzere çoğu AB liderleri tarafından teyit ediliyor.

Charles Michel, Avrupa çapında aynı siyasi gruba mensup olduğu Fransa Cumhurbaşkanı Macron'a oldukça yakın bir isim. Macron'a göre, hem Schengen hem de Avro Alanı mensubu Belçika'dan gelen Michel gerçek anlamda bir Avrupalı. Macron, Michel'in Konsey Başkanlığı sırasında AB bütünleşmesinin yeniden canlandırılması için yeni formatlarda ve daha yakın bir işbirliği içerisinde çalışabileceklerini umut ediyor.

Babası Louis Michel, Belçika Dışişleri Bakanı ve Avrupa Komisyonunun Kalkınmadan ve İnsani Yardımdan Sorumlu Üyesi olarak görev yapmış olan Charles Michel, iyi derecede Flamanca, İngilizce ve Fransızca bilgisine sahip.

Yeni AB Dış Politika Şefi: Josep Borrell Fontelles

Komisyon Başkanı'nın ve AP'nin onayından sonra Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilciliğini İtalya eski Dışişleri Bakanı Federica Mogherini'den devralacak olan 72 yaşındaki Josep Borrell, İspanya'nın sosyalist Başbakanı Pedro Sánchez'in kabinesinde Haziran 2018'den bu yana Dışişleri Bakanı olarak görev yapıyor.

AB siyasetinde de bilinen bir isim olan Borrell, 2004-2007 döneminde AP Başkanlığı görevini üstlenmişti. Başbakan Sánchez'in Madrid'in üst düzey AB görevleri için "doğal aday" olarak nitelendirdiği emektar siyasetçi Borrell, son dönemde AB'nin Venezuela krizi sırasındaki diplomatik çabalarını yönlendiren isim olarak öne çıkmıştı. AB yanlısı, çalışkan ve lafını esirgemeyen bir siyasetçi olarak nitelendirilen Borrell, ayrıca ABD Başkanı Trump'a yönelik sert eleştirileriyle dikkat çekiyor.

Ülkesi İspanya'da tartışmalı bir isim olarak tanınan Borrell, 1999'da adının yolsuzluk iddialarına karışması nedeniyle başkanı olduğu Sosyalist Parti'den istifa etmek zorunda kalmış; Ekim 2018'de ise yönetim kurulunda yer aldığı şirketin hisse satışında bilgi suistimalinde bulunduğu gerekçesiyle 30 bin avro cezaya çarptırılmıştı. Borrell'in, Kasım 2018'de Madrid Üniversitesinde katıldığı bir etkinlikte ABD'nin bağımsızlık sürecine istinaden sarf ettiği "Tek yaptıkları bir avuç Kızılderi'yi öldürmekti" sözleri, büyük tepkiye yol açmıştı. Analistlere göre, tüm bu tartışmalara rağmen 1970'lerin sonundan itibaren gerek İspanya gerekse AB siyasi sahnesinde farklı rollerde bulunan Borrell, AB siyasetinde ve dış politikadaki deneyimiyle Mogherini'nin koltuğu için uygun aday.

Katalan bağımsızlık hareketine güçlü karşıtlığıyla tanınan Borrell'in Yüksek Temsilci'nin geleneksel olarak önemli bir rol üstlendiği AB arabuluculuğunda yürütülen Belgrad-Priştine üst düzey diyalogunda İspanya'nın halen bağımsızlığını tanımadığı Kosova'ya yönelik objektif bir tavır sergilemeyi başarıp başaramayacağı merak ediliyor.

AB'nin aktif rol oynadığı Balkan coğrafyasına ek olarak İran'ın nükleer programına ilişkin tehlikeye giren anlaşmanın geleceği ve Atlantik'in iki yakası arasında gerilen ilişkiler, iddialı dış politika tercihleriyle dikkat çeken Rusya ve küresel siyasette yükselen ve Avrupa'da etkinliğini artırmanın yollarını arayan Çin, AP'den onay olarak AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi olarak göreve gelmesi halinde, Borrell'i bekleyen dış politika başlıklarının başında geliyor.

AB Para Politikasına İlk Kadın Başkan: Christine Lagarde

IMF Başkanı Fransız Christine Lagarde, AP'ye ve AMB Governörler Kurulu'na danışılmasının ardından resmîyet kazanacak AMB Başkanlığını, sekiz yıllık görev süresi 31 Ekim'de dolacak olan İtalyan Mario Draghi'den devralacak.

Hâlihazırda, IMF'nin ilk kadın Başkanı olarak dünyadaki en güçlü kadınlardan biri olarak gösterilen 63 yaşındaki Lagarde, AMB Başkanı olarak AB para politikasının dümenine geçecek ilk kadın olacak. Lagarde ayrıca, Draghi'nin selefi Jean-Claude Trichet'den sonra AMB Başkanlığı görevini yürütecek ikinci Fransız olma özelliğine sahip.

Siyasi kariyerine 2005 yılında Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac tarafından Ticaret Bakanı olarak atanarak başlayan Lagarde, Sarkozy'nin cumhurbaşkanlığı sırasında Fransa Maliye Bakanlığına atanmıştı. Lagarde, böylece; yalnızca Fransa'da değil, bir G7 ülkesinde Maliye Bakanlığına gelen ilk kadın unvanını almıştı.

Adının AMB Başkanlığı için geçmesiyle, Lagarde'ın Fransa Maliye Bakanlığı sırasında görevini ihmal etmekten suçlu bulunduğu da yeniden gündeme yansıdı. Lagarde, işadamı Bernard Tapie'ye yapılan 400 milyon avroluk ödemeyi gerekli incelemeye tabi tutmadığı gerekçesiyle görevini ihmal etmekten 2016 yılında suçlu bulunsa da herhangi bir cezaya çarptırılmamış ve bu durum, IMF'deki görevini bırakmasını gerektirecek kadar ciddi bir konu olarak görülmemiştir.

Hukukçu olan Lagarde'ın merkez bankacılığı ve para politikası konusunda yeterli tecrübeye sahip olmaması ve AMB'nin siyasileşmesi riski, AMB Başkanı olarak göreve gelmesiyle ilgili temel endişeleri oluşturuyor. AB Konseyi Başkanı Tusk, bu eleştirilere Lagarde'ın AMB Başkanlığı için biçilmiş kaftan olduğunu söyleyerek cevap veriyor.

AP Yeni Başkanını Seçti: David-Maria Sassoli

3 Temmuz 2019 tarihinde AP Genel Kurulu'nda gerçekleşen başkanlık seçiminin ikinci turunda 667 geçerli oyun 345'ini alarak AP Başkanı seçilen İtalyan Sosyal Demokrat parlamenter David-Maria Sassoli, 2009'dan bu yana AP üyeliği yapıyor.

Floransa doğumlu eski bir gazeteci olan 63 yaşındaki Sassoli, AP Başkanlığı görevini yine bir İtalyan olan EPP mensubu Antonio Tajani'den devralacak. Sassoli, iki buçuk yıl süreyle Ocak 2022'ye kadar görev yapacak. AP'deki iki büyük grup olan S&D ve EPP arasındaki anlaşma uyarınca yasama döneminin son iki buçuk yılında AP Başkanlığı'nı EPP'den bir parlamenter devralacak.

Başkanlık seçiminden önce yaptığı açıklamada, Sassoli, AP'nin Mayıs ayında gerçekleşen seçimlere katılan yeni seçmenlere karşı sorumlu olduğunu hatırlatarak; AP'ye, demokrasiye ve özgür seçimlere inandıkları için kendilerine yetki verdiklerini söylemiş ve AP'nin seçmenleri hayal kırıklığına uğratmaması gerektiği mesajını vermişti.

Sassoli ayrıca, AP'nin, yeni yasama döneminde AB'yi daha güçlü hale getirmek üzere gerekli hayati nitelikteki reformları gerçekleştirmek ve AB'yi modernize etmek için öncü olması gerektiğinin altını çizmişti.

Konseyin Belirlediği Yeni İsimlerin Dengeler Açısından Önemi

AB Konseyinin üst düzey görevlendirmeler konusundaki kararı, tartışmaların fitilini ateşledi. AB liderlerinin şeffaf olmaktan uzak bir süreçle, öncü adaylardan biri yerine hiç hesapta olmayan von der Leyen ismi üzerinde uzlaşarak *Spitzenkandidaten* sürecini terk ettikleri görülüyor. Üstlendiği en kıdemli görev bakanlık olan von der Leyen'i Komisyon Başkanlığı'na aday göstererek, AB liderlerinin ayrıca 25 yıldır süregelen Komisyon Başkanı'nın eski devlet veya hükümet başkanları kulübünden seçilmesi geleneğinden de uzaklaştıkları dikkat çekiyor.

Komisyon Başkanlığı için belirlenen isminin, AB düzeyinde bir görev üstlenmemiş olması *Spitzenkandidaten* süreci kapsamında aylardır göz önünde olan, AB genelinde manifestolarını sunan ve olumlu veya olumsuz yönleriyle tartışılmakta olan isimler arasından değil de, kapalı kapılar ardında sürdürülen pazarlıklar sonucunda belirlenmesi sürece yönelik temel eleştiriyi oluşturuyor.

AP'den gelen temel eleştiri, AP seçimlerinde yüzde 51'e varan 25 yıldır benzeri görülmemiş katılım düzeyiyle AB'ye sahip çıkan AB vatandaşlarının iradesinin, Üye Devletlerin çıkarlarını temsil eden Konsey tarafından kapalı kapılar ardında gizli pazarlıklarla belirlenen görev dağılımıyla hiçe sayıldığı yönünde. Özellikle *Spitzenkandidaten* sistemine daha baştan karşı çıkan Macron ile hem Weber'in hem de Timmermans'ın Komisyon Başkanlığı umutlarını sonlandırmada büyük rol oynayan Orbán eleştirilerden nasibini alıyor.

AB liderlerinin Komisyon Başkanlığı ve AMB Başkanlığı için kadınları aday göstererek, üst düzey görevlendirmelerde cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda önemli bir adım attıkları görülüyor. Avrupa Parlamentosu tarafından onay almaları halinde, Ursula von der Leyen AB'nin yürütme organı Avrupa Komisyonunun, Lagarde ise AMB'nin ilk kadın Başkanı olacak.

AB liderlerinin zirve maratonundan von der Leyen isminin çıkmasında, denge arayışının etkili olduğu görülüyor. Bazı uzmanlara göre, von der Leyen'in Alman ve AP seçimlerinden birinci parti olarak çıkan EPP'ye mensup olması nedeniyle, EPP'nin Komisyon Başkanlığı için ilk adayları Weber'in yeterince iddialı bir CV'ye sahip olmadığı gerekçesiyle oyun dışı bırakılmasından doğan rahatsızlığını giderme amacı taşıyor.

Üst düzey görevlendirmelerle ilgili bir diğer eleştiri konusu ise üst düzey görevlerin neredeyse tamamının Batı Avrupalı ülkelere verilmiş olması. Komisyon Başkanlığının Almanya, Konsey Başkanlığının Belçika, AMB Başkanlığının ise Fransa'ya verildiği (ve AP Başkanlığına da bir İtalyan'ın seçildiği) mevcut tabloda, yalnızca Yüksek Temsilciliğin

altı kurucu ülke dışındaki İspanya'ya verilmesi, coğrafi açıdan dengeli bir durumu yansıtmıyor. Batı Avrupalı üye ülkelerin egemen olduğu bu görev dağılımı, özellikle Doğu Avrupalı üye ülkelerin yeni AB liderliğinin dışında bırakıldığı izlenimini güçlendiriyor. Ortaya çıkan görev dağılımında Visegrád Dörtlüsünün önemli rol oynaması ise ironik.

Siyasi dengeler açısından değerlendirildiğinde; von der Leyen ile Lagarde'ın Hıristiyan demokrat, Borrell'in (ve AP Başkanı seçilen Sassoli'nin) sosyalist, Michel'in de liberal gruptan geldiği görülüyor. Böylece, Hıristiyan demokrat EPP 20 yıldır olduğu gibi Komisyon Başkanlığı'nı elinde tutmayı başarıyor. Lizbon Antlaşması ile oluşturulduğu günden bu yana EPP'li (2009-2014 döneminde Herman Van Rompuy ve 2014-2019 döneminde Donald Tusk) isimlerin görev yaptığı Konsey Başkanlığı makamına ilk kez liberal görüşlü bir ismin getirilmesi ise önemli bir değişime işaret ediyor. Fransa Cumhurbaşkanı Macron ile birlikte Konseyde de söz sahibi olan ve AP seçiminde güç kazanan liberallerin, üst düzey görevlerden birini alması olumlu bir gelişme.

Söz Parlamentonun...

Antlaşmalara göre, Konsey Başkanlığı dışındaki görevlendirmelerin resmîyet kazanmasında farklı roller (AMB Başkanı için istişari nitelikte, Yüksek Temsilci için ise Komisyon Üyeleri Heyeti'nin toplu şekilde onayında) üstlenen AP, Konsey tarafından önerilen Komisyon Başkanlığı adayının onay mercii olarak kritik role sahip.

Von der Leyen'in Komisyon Başkanı olarak göreve gelebilmesi için 16 Temmuz 2019 tarihinde -hâlihazırda İspanya'da mazbata alamayan üç ayrılıkçı Katalan parlamenter ile bir Danimarkalı parlamenterin yer almaması nedeniyle 751 yerine - 747 parlamenterin yer aldığı AP'de yapılacak oylamada salt çoğunluğun yani 374 parlamenterin onayını alması gerekecek. AB Antlaşması'nın ilgili maddesi uyarınca, von der Leyen'in AP'den onay alamaması halinde AB liderlerinin bir ay içerisinde Komisyon Başkanlığı için nitelikli çoğunluk usulüne göre belirleyecekleri yeni bir ismi aday göstermeleri istenecek. AB tarihinde bunun bir örneği bulunmasa da, AB Konseyinin *Spitzenkandidaten* sistemini terk etmesinden büyük memnuniyetsizlik duyan ve daha bölünmüş bir bileşime sahip yeni AP'nin bu konuda nasıl hareket edeceği bilinmezliğini koruyor.

Bazı analistlere göre, Komisyon Başkanlığı için von der Leyen'e onay vermesi, hem *Spitzenkandidaten* sürecinin çöküşünü kabul etmesi hem de AB hiyerarşisinde yıllar içerisinde sayısız antlaşma ile kademeli olarak elde ettiği güçten de geri düşmesi anlamına gelecek. Bu bakımdan, AP'nin Komisyon Başkanlığı adayı konusunda vereceği karar, AB kurumları arasındaki hiyerarşide Konsey'e karşı gücünü artırma çabaları açısından da stratejik önemde olacak.